

det skete samme Dag, og ved Frokosten meddelte hun, at hun vilde skænke 30 Eksemplarer af Billedet til Uddeling mellem Deltagerne. Det var en stor og smuk Gave, hvorfor vi alle var hende meget taknemlige. Den sidste Kongresdag blev der jo som bekendt, afholdt et Festnaaltid i *Larsens* Lokale paa 120 Personer, hvor Stemningen var saa animeret, at man først skiltes Kl. 2, og hvor ligesom alle Kongressens forskellige Indbydere samlede sig i et Brændpunkt gennem de stemningsfulde Taler under hele Festen. Den 17. Juli samledes ca. 40 Personer i Tivoli, hvor man først under Skæmt og Latter i Glæde over alle de kære Mennesker, der vilde det samme som vi, der arbejdede paa det samme som vi, spadserede omkring i den lune Sommeraften, og derefter spiste til Aften hos *Nimb*, hvor Munterheden var stor. Under en mindre Middag i St. Thomas gaves mangt et Løfte for Fremtidens Arbejde i Kvindesagen og mange værdifulde Oplysninger fra de nordiske Søstre fik vi, ligesom vi jo ogsaa ydede vor Skærv.

Desuden var der selvfølgelig adskillige selskabelige Sammenkomster i de Danskes Huse. Af Udtalelser fra norske, svenske, finske og danske Kvinder og Mænd er det mig bekendt, at ogsaa disse Dage, som var viede til at lære hinanden nøjere at kende, saa de forskellige Personligheder kom til at staa med skarpere Conturer for hinanden, gav alle rigt Udbytte, ligesom de gav os rige, uforglemmelige Minder.

November 1888.

Line Luplau.

Tjenestepigernes Stilling.

Af

Willerup.

Tale, holdt ved Nordisk Kvindesagsmode.

Det var ikke uden med en vis Betænkelighed, at jeg, efter Opfordring fra »Den kvindelige Tyendeforening«, indvilligede i at repræsentere den her ved »De Nordiske Kvindesagsmøder«, fordi jeg følte, at jeg langt fra havde et saa indgaaende Kendskab til den kvindelige Tyendestand, som der egentlig burde komme til Orde her, men naar jeg desuagtet overvandt min Betænkelighed, da var det fordi ethvert Haab om at faa en kvindelig Repræsentant ud af selve Tyendestanden glippede, og jeg mente, at Foreningen for enhver Pris maatte lade sig repræsentere af et Tyende, selv om det blev en Mand.

Naar jeg derfor skal give Dem et lille Indblik i disse Forhold, da vil det blive meget kort og meget spredt. At sammenfatte det i Korthed har man Lethed ved, i det man kan sige, »at Kvinden i Almindelighed er undertrykt, er forurettet«, men dette gælder i endnu langt højere Grad om det kvindelige Tyende, fordi disse er underkastet den mest barbariske af alle Love, nemlig Tyendeloven, en Lov som hviler tungt paa Tyendet, og som bevirker, at de er den mest ufri Stand som eksisterer. Ufriheden bliver jo let i øjnene, naar man ved, at de ikke raader over et eneste Øjeblik af hele Døgnet, al deres Tid, hele deres Jæg tilhører det Hus, hvori de tjener. Fra tidlig Morgen til sildig Aften maa de arbejde i Husets Interesse, uden at kunne beskæftige sig det allerringeste med sine egne Sager, og om der end levnes dem lidt Tid i Ny og Næ, kan de da benytte den Tid, paa den Maade som de synes bedst om? hvis de f. Eks. vil læse i deres Fritid, kan de da læse noget som de synes om? jeg svarer nej, i de fleste Tilfælde ikke, thi hvis Husmoderen saa, at hendes Pige benyttede sin Fritid til at læse mere frisdinde Blade, som f. Eks.: »Politiken« eller »Socialdemokraten«, saa vilde hun, forsaa vidt hun ikke selv var Fremskridtskvinde, forbyde Pigen det, og desværre, Tyendeloven hjemler hende Ret

hertil, idet hun vilde holde sig til § 22 i nævnte Lov, som siger: »at Tyendet maa underkaste sig den huslige Orden«, og det selvfølgelig strider mod den huslige Orden, at der findes den Slags Lektüre inden for Husets Døre. Altsaa selv sin Fritid kan en Tjenestepige, i de fleste Tilfælde, ikke benytte som hun selv vil. En anden Ting, som ubetinget virkede hen til, at Forholdet mellem Husmoderen og Pigen ikke blev saa godt, som det kunde ønskes, var, at Husmoderen saa med Ringeagt ned paa sin Pige, betragtede hende som noget underordnet, som noget, der ikke skulde tages stort Hensyn til. Man forlangte saaledes, at Pigen skulde tiltale Fruen med »De«, medens Fruen ganske ugenert sagde »Du« til Pigen; nu vil jeg ikke forlange, at Pigen skal sige Du til Fruen, men jeg tror, at det var pænt gjort af Fruen om hun, som dog mener at sidde inde med al den Dannelses, som kan ønskes, om hun vænnte sig af med den Udannethed at tiltale sin Pige med »Du«, i det jeg tror, at en høflig og værdig Optræden fra Husmoderens Side, vil hos Pigen vække Agtelse og Tillid til Husmoderen, og der igennem Lyst til sin Gerning.

Jeg skal endnu kun fremdrage et Eksempel, som beviser, hvor ofte Husmødrene lægger Grunden til, at Pigerne bliver demoraliserede, ja ligefrem tvinger dem til at lyve. Naar en Pige søger en Plads, saa rettes der selvfølgelig en Masse Spørgsmaal til hende, og efter at disse er besvarede tilfredsstillende, saa spørges der: men er De forlovet? Hvis Pigen nu er forlovet, saa svarer hun, som jo naturlig er, ja: men saa har den Husmoder ikke Brug for hende, hun søger Plads et andet Sted, det samme gentager sig, heller ikke den Plads fik hun, fordi hun var forlovet, men heraf er hun bleven klog, hun har lært, at ved Hjælp af Sandheden er det vanskeligt at faa noget at bestille, og hun beslutter sig derfor til at lyve. Det tredje Sted, hvor hun søger Plads og, man retter dette Spørgsmaal til hende, svarer hun nej, og da det var den eneste Hemske, saa opnaar hun den Plads, men derved er Pigen bragt ind paa en Bane, som senere kan have skæbnesvangre Følger for begge Partier. Hvorfor retter man dette Spørgsmaal til Pigen? er det da en Forbrydelse at være forlovet? Husmoderen har jo dog været forlovet, forinden hun blev Husmoder, og maa dog ikke frakende Pigens Ret til at have de samme naturlige Tilbøjeligheder som hun selv har; thi vær forvisset om, at Husmoder og Pige er dannet af samme Materiale, og følgelig har Attraar tilfælles, ogsaa Pigen tænker paa at skabe sig et selvstændigt Hjem, og forud for det maa selvfølgelig gaa en Forlovelsestid, eller maaske man mener: at det er uværdigt at have Tilbøjeligheder tilfælles med sin Pige, og derfor med Magt søger at fravriste hende de menneskelige, naturlige Rettigheder for at beholde dem selv.

De vil af disse faa Bemærkninger se, at den kvindelige Tyendestand er saa langt nedtrykt, at den ikke selv kan rejse sig, nærmest fordi den er saa uselvstændig, at den ikke er sig sine Lidelser bevidst, men jeg beder dem derfor: Hjælp deres betrængte Lidelsesfæller! Hjælp deres Søstre, thi de kan ikke selv, og de maa hjælpes, thi den Tilstand, hvori de befinder sig, er skandaløs og uværdig en civiliseret Menneskehed.

Den tjenende Kvinde.

Mel.: Snart dages det Brødre, det lysner i Øst.

Om Kvinden i Norden er sunget saa tidt,
 Og højt hendes Dyder er prist,
 Men Kvinden, som tjener, som agtes saa lidt,
 Har ingen den Ære bevist.
 Om hende, den vordende Arbejder-Brud,
 Min Sang, da i Verden flyv ud!

Det fagre, forløsende Frihedens Ord
 Det kender hun ikkun af Navn;
 Hun koger, hun steger, hun syer og hun toer,
 Men Lønnen, hun faar, er kun Savn;
 Til Hvile et Hul, knap for stort til en Hund,
 Det er hendes »Friheds-Paulus«!

Fra Morgen til Aften og Aar efter Aar:
 Et langt, et evindeligt Slid.
 Til Kundskabs Forædling i tjenende Kaar,
 Dertil har hun slet ingen Tid.
 De lystsvangre Rige, hvis Lov kun er: »Nyd«!
 Er Snarer kun for hendes Dyd.